

Com s'hi juga?
Seguiu les indicacions de cada vinyeta. De les respostes que doneu en depèn com continua la història. El joc torna demà amb una nova entrega.

17 Missatges ocults
El Màrius, gran mestre dels jocs de paraules, ens ha deixat alguns missatges ocults. Coneixent-los, deuen anar sobre el joc.

Vés a 18

20

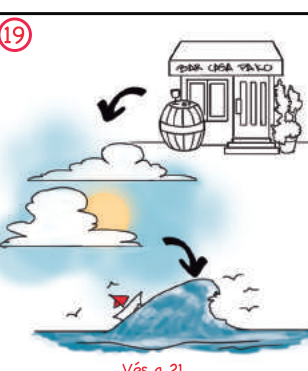
Vés a 21

18

Si endevines la paraula continguda a les rodones **vés a 20**.
Si endevines la paraula continguda als quadrats **vés a 19**.

19

Vés a 21

21

Per poc que t'agradi la criptografia, podràs llegir aquests números. Va, una pista: és una frase de quatre paraules. Va, una altra: has de pensar en una família de 12 membres.

51210153519321122021181

Vés a 25 demà.

Estils

Poemes de dones sàvies budistes

Viatge als escrits de les dones que van escoltar directament les ensenyances de Buda

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Sintonitzar amb veus del passat ens allunya d'una actualitat no sempre present i ens apropa, alhora, a un temps menys temporal, teixit de moments que encara bateguen. Sintonitzar és reconèixer el subtil fil que tot ho enllaça; és trobar en les fronteres físiques, mentals i temporals una esclatxa per on escolar-nos. El viatge als orígens de qualsevol tradició espiritual ens omple d'interrogants, però també ens aporta inesperades fonts d'on brollen sinergies ben diferents a les que la història ha solidificat. És el cas, per exemple –potser el més notable– del paper de la dona: el budisme, el cristianisme o l'islam dels orígens ens ofereixen testimonis d'una participació activa i essencial de les dones que, un cop institucionalitzada la religió, va quedar tergiversada o esborrada. És recent l'esforç, dins i fora de les comunitats religioses, per reviure aquells orígens i dignificar el paper clau que van tenir les dones per difondre els missatges incipients i acollir, amb autonomia i coratge, el que suposava una conversió en un entorn hostil.

Dones crescudes en la saviesa

En el cas del budisme, una d'aquestes fonts documentals que encara brollen són els poemes elaborats per les primeres dones que van escoltar directament les ensenyances del Buda i van decidir recitar les seves experiències i periples espirituals. Es coneixen amb el nom de *therigatha*, literalment “cançons o poemes d'ancianes sàvies o de dones que han crescut en saviesa” i van ser transmesos de forma oral durant segles fins que van ser fixats en fulles de palma. Entre els segles V i VI de la nostra era, el gran erudit Dhammapala els va ordenar per mida i hi va afegir una breu història personal de cada autora per ajudar a contextualitzar els poemes. Se'n

GETTY

conserven 73 i ara el poeta Jesús Aguado els ha traduït al castellà al llibre *Therigatha. Poemas budistas de mujeres sabias* (Kairós).

Aclareix Aguado: “La meva no és una tasca d'erudit, sinó la d'un poeta que ha intentat, salvant les grans distàncies temporals, culturals i geogràfiques, sintonitzar amb les veus i els textos als que s'ha enfrontat. Per això, el resultat té més a veure amb la poesia que amb la història i està dirigit al lector en sentit ampli, més que al lector acadèmic en sentit restringit”. Un esforç sintètic que ens permet contactar amb veus que no s'amaguen en fórmules enigmàtiques, perquè el seu propòsit va ser justament transmetre i difondre com més millor.

Aquesta col·lecció de poemes, com explica Aguado, està considerada la primera antologia universal de literatura femenina i com a bo-

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
La jardineria: meditació activa

Pioneres
Els 'terigatha'
són la primera
antologia
universal de
literatura
femenina

na literatura ens costarà destriar ficció i realitat, poema i relat, llegenda i biografia, perquè les formes deien de prendre importància per passar a ser vehicle on comunicar unes claus per alliberar-nos del patiment segons la tradició budista. I precisament de patiment aquests poemes no n'escatimen: dones violades o assetjades, mares que han perdut els seus fills, prostitutes que veuen com es panseix el cos, noies casades a la força... Totes amb testimonis durs i ànsies d'alliberar-se.

Una de les més emblemàtiques potser és Patacara, la més mencionada en els poemes d'altres dones agraïdes amb les instruccions i l'acollida que els donava. Aquesta mestra carismàtica havia embogit després d'haver perdut els seus dos fills petits, el marit i els pares en tràgics i successius episodis. Explicar que vagarejava enfollida i que

tothom la rebutjava, fins que un dia va escoltar un sermó del Buda al bosc de Jeta i li va demanar ajuda; poc després es va ordenar monja: “L'habitació a les fosques i jo en la llum!”, va deixar escrit com a conclusió del seu periple vital.

Cants a la llibertat

Altres poemes són crits de llibertat, com el d'una dona de la qual no es conserva el seu nom: “Lliure, sóc lliure! Lliure de la cuina i del morter, de la feina pesada d'una casa, dels plats bruts. Lliure del meu marit insuportable. Lliure també del para-sol sota el que trenava cistells de bambú (recordar-lo m'esgarrafa). Tot just un murmur i m'abandonen la luxúria i l'odi. I m'assec als peus d'algun arbre frondós i començo a meditar en la felicitat que em fa lliure”. O un cant a la persistència, en aquest cas d'una dona dita Chitta: “Sóc una anciana dèbil i malalta, però tot i així m'ajudo d'un bastó i pujo pas a pas per les roques. Una vegada fet el cim, em trec el mantell i tombo el contingut del meu bol de pidolaire. Després m'arpenjo a una pedra i de cop la gran foscor de la ignorància es dissol en la llum. Es dissol en la llum!”. Semblant també és el poema de Dhamma, ja vella: “Camino pidolant el menjar. M'arpenjo a una branca perquè ja no tinc forces. Malgrat el suport, el meu cos fràgil cau i em recorda la seva pobre impermanència. En aquell mateix instant m'allibero”.

Com es pot veure, l'elegància literària hi és, moltes vegades de forma brillant, com quan Subha és assetjada per un noi al bosc mentre fa un passeig solitari i, després d'escoltar-lo, li diu: “M'agrada aquesta casa buida que ara sóc. Deixa'm gaudir de la meua soledat”. Clarividència directa, autonomia, esforç i integritat de totes aquestes dones sàvies i que una d'elles, Dhammadinna, va sintetitzar amb els seus versos: “Les ganes de ser lliure i sufocar amb ment clara els mals pensaments i el desig; així remuntaràs el corrent del riu fins al teu origen”.

OPINIÓ

Desmuntar tòpics és desmuntar-me

EULÀLIA FANAR
INVESTIGADORA EN TEMES DE GÈNERE I CONFLICTE

Ho imaginàvem, i ara ho confirmen algunes enquestes: la majoria de les persones que comparteixen un article a les xarxes socials no se l'han llegit. No és cap novetat ni està només lligat a la tecnologia. Quanta gent comparteix una opinió sense haver-hi reflexionat? Tampoc és una cosa cultural ni geogràfica. Una amiga, la Hafsa, nascuda al Marroc i que viu a Mataró des de petita em comentava la quantitat de prejudicis i falses idees que escolta cada vegada que torna al poble dels seus pares per vacances. La mateixa quantitat de prejudicis que sent aquí, però en sentit invers. Uns i altres, cadascú des de la seva riba mediterrània, compartint articles que no llegim i opinions que no reflexionem. Immersos en l'allau

Compartir opinions sense haver-hi reflexionat és moneda comú en la societat actual

informatiu. “Però tu has parlat alguna vegada amb un cristià?”, els hi pregunta la Hafsa als joves marroquins que es queixen de la hipocresia dels occidentals. “No”, li responen. Ella em somriu, trista. Sap –i així ho desitgem les dues– que les coses no són només negatives i que cada vegada es fa més evident el diàleg interreligiós i intercultural, deixant de banda falsos paternalismes. L'estimació demogràfica sobre l'evolució de les religions més grans del món des del 2010 fins el 2050 que va elaborar el Pew Research Center l'any passat diu que l'any 2050 el nombre de musulmans al món serà gairebé equiparable al de cristians. Per tant, l'entesa és urgent i no només entre grans institucions i figures, sinó a tots àmbits. Per cert, que aquesta estimació demogràfica també té una dada curiosa: el percentatge mundial d'agnòstics, ateus i persones que no s'inscriuen en cap religió disminuirà. El poc interès pel fet religiós, doncs, és un altre tòpic que cal anar desmuntant.

Gent

TEXT:
JOAN CALLARISSA

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Quisque ut arcu augue, vitae aliquet

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tinci-

dunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl. Maecenas suscipit feugiat lli, nec bibendum orci mi in elit. In ante leo, blandit noe sIn sit amet risus velit. Nulla ac dolor magna, id eleifend velit. Quisque consequat diam in eros suscipit eu fringilla arcu faucibus. Aenean vel diam est, non sodales neque. Fusce sed molestie ipsum. Nam et sagittis purus. In pretium condimen. —